

IK WIL OM TE BEGINNEN ZEGGEN dat ik gelukkig ben. Dat is niet altijd zo geweest. Het is bijna nooit zo geweest, om eerlijk te zijn – zelfs als ik me gelukkig voelde was ik het niet want ik wist dat het daarbij bleef, een gevoel, een illusie die weldra zou worden verjaagd door wat ik de Mist noem. Dat ik nu gelukkig ben is toe te schrijven aan het feit dat de reis heeft gewerkt, de behandeling heeft gewerkt. Ik ga de behandeling nog niet beschrijven, want als ik dat nu doe, raak ik je kwijt. Wat je moet weten is dit: ik ben drieëndertig, in blakende fysieke gezondheid (een goede waarde voor de nieuwe goede cholesterol, een lage waarde voor de foute, keurige hartslag, niet afhankelijk van chemicaliën), mislukt in mijn werk, en ik zit alleen in de Frecciarossa te wachten op het vertrek uit station Roma Termini op weg naar Modena via Bologna. Ik ben in Italië op huwelijksreis; ik ben getrouwd in september, negen maanden geleden, maar we hebben de reis uitgesteld in de hoop op beter weer. Intussen, aan de Piazza di Pasquino, in het ultrachique hotel G-Rough, een zeventiende-eeuws herenhuis verbouwd tot een tempel van Italiaans meubelontwerp, ligt Annie, mijn vrouw, nog te slapen – want we begrijpen allebei dat deze trip iets is wat ik alleen moet doen – in het vorstelijk weidse bed, een origineel, net als het overige meubilair, van de vermaarde ontwerper Guglielmo Ulrich, naar wie de kamer is vernoemd, en over wie ik spreek alsof ik enig benul heb van wie dat is. Dat heb ik niet.

Ik ga naar Modena om een fysicus te zoeken. De bepalingen in mijn

contract verbieden me zijn identiteit op enigerlei wijze te onthullen of te bevestigen, privé dan wel in het openbaar, totdat ons project is afgerond en hij heeft besloten of hij mijn rol daarin erkent. Ik noem hem daarom eenvoudig de Fysicus, maar als je nieuwsgierig genoeg bent moet die ene vermaarde, in Modena geboren theoretisch natuurkundige zonder veel moeite te vinden zijn.

Ik moet de Fysicus zien te vinden omdat hij me een verhaal schuldig is. Zijn verhaal, om precies te zijn; of om nog preciezer te zijn, de tweede helft van zijn levensverhaal, teruggerekend van ons huidige ogenblik helemaal tot aan wat hij noemt 'de grote bewustwording', het moment dat hij een 'doorbraak van inzicht' kreeg, zoals hij dat omschrijft, waarna hij uitblonk in de theoretische natuurkunde, met als resultaat zijn baanbrekende zij het nog omstreden theorie over kwantumgravitatie. (Ook die mag ik niet met name noemen.) Alles van zijn geboorte tot een jaar voor de grote bewustwording heb ik al, maar waar het om gaat is die 'bewustwording': dat is mijn vrijgeleide uit een omvangrijk financieel gat dat ik heb geslagen toen ik verzuimde het boek te schrijven dat ik had beloofd aan een van de grootste uitgeverijen van ons land, die me een tamelijk omvangrijk voorschot heeft betaald dat ik niet kan teruggeven omdat ik het heb verpatst aan dingen zoals vier dagen in de juniorsuite van het luxueuze hotel G-Rough. Tal van vrouwen en mannen in donkere pakken zitten in hun New-Yorkse wolkenkrabber te popelen om me in de juridische heupzwaai te nemen als ik het contract niet nakom.

Hier staat tegenover dat ik, sinds de behandeling, het mezelf kan vergeven dat ik me in zo'n positie heb gewerkt, en daar voel ik me dankbaar voor. Maar hoe intens de behandeling ook was, hoe levensveranderend ook – en dat wás ze allebei – ik kan natuurlijk niet ontkennen dat die schuld heel concreet is, dat die mijn probleem is en, erger nog, dat die me ook dwarszit los van de financiële consequenties. Het is de laatste stekel in mijn voet na jaren door doornstruiken lopen.

En daardoor blijft die periode niet alleen steeds actueel, en blijf ik ermee verbonden, ze is ook bij machte om mijn nieuw-geschonken leven te verzieken. En daardoor ben ik ondanks mijn geluk en helderheid van geest zo nerveus om wat deze dag in petto mag hebben dat ik me er niet toe heb kunnen zetten om van het indrukwekkende ontbijtbuffet van het G-Rough te eten, nog geen plakje prosciutto of blokje meloen bij mijn eerste cappuccino die, inmiddels ingedaald, maakt dat ik nauwelijks meer kan wachten totdat deze trein tot leven komt en met mij en mijn hoop op verlossing naar de einder ijlt.

De remedie is heel simpel. Ik hoef alleen maar de Fysicus te vinden, de rest van zijn verhaal te bemachtigen en het karwei te voltooien waarvoor ik ben ingehuurd: het schrijven van 'zijn' memoires. Kort en goed: door een reeks gebeurtenissen die genadeloos of fortuinlijk kan lijken, naargelang aan welke kant van een levensveranderende behandeling je je bevindt, verkeerde ik in een positie waarin ik, door de memoires van de Fysicus te schrijven, mijn schuld aan de uitgever kon inlossen. Telkens wanneer ik een stuk inlever, gaat het bedrag dat ik anders als honorarium zou ontvangen, af van mijn negatieve saldo. Hoe meer van zijn leven ik opschrijf, hoe meer van mijn leven ik terugkrijg.

Maar toen verdween hij. Spoorloos. Steevast zijn voicemail. Zijn e-mail lijkt een spookadres. Zegslieden houden stelselmatig de boot af. Dus waar ik meende dat sprake was van ouderwetse, productieve, zakelijke samenwerking, rest nu alleen nog zijn afwezigheid, een afwezigheid die niet alleen het project in een toestand van schijndood heeft gebracht, maar die ook mijn schuld dreigt te reanimeren, een schuld die ik niet kan betalen omdat mijn vermogen zo ongeveer nul dollar bedraagt, iets waarover iedereen het eens lijkt te zijn behalve de staat Californië, waar mijn vermogen krachtens wetten inzake 'gemeenschap van goederen' níet nul dollar bedraagt, omdat ik getrouwd ben, zodat Annie – die zorgzame, pientere, standvastige Annie, wier liefde

het enige is wat ik niet heb verkloot, en die ik nog altijd met de dag meer aanbid, vooral sinds de behandeling – het gevaar loopt dat als mijn schuld wordt ingevorderd ze beslag komen leggen op haar salaris of haar privévermogen, een gedachte waarbij mijn maag rondtolt als een Zanussi.

Erger nog, ik word hier vrijwel constant aan herinnerd door ene Richards – dat is zijn achternaam, die hij uitspreekt als ‘Ri-sjaardd’, en die slot-s zal wel stom zijn. Richards is mijn redacteur bij de uitgeverij, een oudere jurist uit Montana die naar New York is verhuisd om in het boekenvak te gaan, maar nog altijd praat als een eenpits advocaat uit Bozeman. Hij loopt al een poos mee, maar het zijn zware jaren voor hem, heb ik begrepen – vooral doordat hij voortdurend zegt: ‘Het zijn zware jaren’ – en dit boek, de memoires van de Fysicus, waarvoor hij op een veiling zijn hoofd op het hakblok heeft moeten leggen, is zijn laatste grote gooi naar het behoud van zijn baan. En alsof dat al niet genoeg spanning gaf, heeft een recente machtswisseling bij de uitgever maar al te duidelijk gemaakt dat ze hem ‘vol in het vizier’ hadden, om hem te citeren. Dat hij van meet af aan gestrest was over dit project, was nog zachtjes uitgedrukt. En toen viel alles in duigen. Toen ik Richards kort na de verdwijning van de Fysicus vroeg of hij zeker wist dat het zinloos was om de toestand aan zijn bazen uit te leggen, lachte hij zo’n beetje mismoeedig door de telefoon en zei: ‘Dat is de hond gevlooid,’ wat dat ook mag betekenen.

Ik heb met Richards te doen, heus, maar ik vrees dat hij begint door te draaien. Of al is doorgedraaid. In het begin was zijn correspondentie nog begrijpelijk: min of meer zorgelijke e-mails waarin hij vroeg of ik al iets gehoord had, ongeveer één per dag. Ik legde telkens uit dat ik nooit echt direct contact met de Fysicus heb gehad, dus wat moest ik? Maar dat leek niet ter zake te doen. Toen namen de e-mails in aantal en wanhopigheid toe. Hij begon te strooien met zinnnetjes als ‘Wat moet ik beginnen?’ en vervolgens ‘Wat moeten we beginnen?’ wat evolueerde

tot een meer persoonlijk ‘Je moet je toch wel zorgen gaan maken’ en uiteindelijk omsloeg in ‘Zo’n toestand als die van jou – ik weet nog wel van mijn rechtenstudie wat dat kan gaan betekenen voor jou en je vrouw. Heel spijtig,’ om daarna terug te keren tot ‘We gaan eraan’ en ‘Je gaat eraan’ en ten slotte ‘Ik ga eraan.’

Toen begon hij dagelijks te bellen, soms twee keer per dag, en dan liet hij een bericht op mijn voicemail achter waarvan ik niet veel meer hoor dan een vreemd soort gereutel tussen zinsdelen. Een beetje alsof hij soep slurpt.

En nu, zo-even, heeft hij een heel nieuw front geopend door me te gaan FaceTimen terwijl ik in een taxi onderweg was naar het station. Ik had natuurlijk niet moeten antwoorden, maar dat hij FaceTimede was zo absurd dat ik ging denken dat hij misschien belde om te vertellen dat er contact was gelegd met de Fysicus, alles is in orde, ik mag weer fijn verder op huwelijksreis. Dus antwoordde ik en daar was hij, met zijn gezicht zoals dat er online op camera uitziet, rood en een beetje opgezet, als bij een bokser, en zijn hoofd, dat ik voor mezelf altijd omschrijf als intens rechthoekig, compleet met een vlak geknipte, spierwitte buzzcut, zag er nog rechthoekiger uit toen het zo strak in het kader van het telefoonscherm bleek te passen dat het net leek alsof hij niet via het scherm tegen me sprak maar zelf het scherm was, een soort virtueel personage uit de toekomst, dat ik in mijn hand hield.

‘Heb je me expres ge-FaceTimed?’ vroeg ik.

Een zware zucht raspte uit de speakertjes. ‘Het zijn moeilijke tijden,’ zei hij, tegen niemand in het bijzonder, leek het.

‘Is er dan nieuws of zo?’

‘Het leek me gewoon prettig om even van mens tot mens te praten.’ Zijn ogen hadden iets onbestemds, een soort glans.

‘Het is bij jou iets van drie uur in de ochtend – zit je te drinken?’

‘Ik ben misschien een beetje boven mijn theewater. Het zijn zware jaren. En het kan nog zoveel erger.’

Er ging een diepe, haast jongensachtige eenzaamheid van Richards uit. Het was onmiskenbaar. Als dit het gevoel was dat hij me wilde bezorgen door te FaceTimen, dan was zijn opzet geslaagd. Ik had echt met hem te doen. Niet het minst omdat hij me leek te bellen vanuit een emotionele ruimte waaruit ik zelf nog maar pas bevrijd was. Hoewel hij me altijd op het onvriendelijke af bejegend heeft – hij moest niets hebben van mijn betrokkenheid bij het project – en me de laatste tijd voortdurend op mijn huid zat, soms met de bedoeling om me angst aan te jagen, waarbij hij zich er zelfs toe verlaagde mijn vrouw te noemen, puur om minder alleen te zijn in zijn eigen onzekerheid, toch wilde ik de man helpen. Een gelegenheid om leed te verzachten: zo stelde mijn brein het me voor in die taxi, met Richards in mijn hand – een gedachte waarvan ik me niet kan voorstellen dat die nog maar enkele weken geleden bij me zou zijn opgekomen. Een warmhartige gedachte, een eenvoudige gedachte, een gedachte die ik op het punt stond te delen met de reële, kwetsbare Richards die mijn gezelschap zocht vanuit een primitieve angst in wat het openhartigste, meest verbindende ogenblik tussen ons zou zijn, ware het niet dat juist toen ik wilde antwoorden zijn hele gezicht verhardde, en zijn stem daalde tot een droge, scherpgerande toon waarop hij zei, pal in het scherm, met zijn digitale blik recht omhoog in de mijne: ‘Ook zoveel erger voor jou, hè, vergeet dat niet.’

Het schermpje voelde verhit aan. Ik keek weg. Door de voorruit van de taxi zag ik station Termini verschijnen, hoekig en onpersoonlijk, en misschien kwam het door wat Richards had gezegd, of misschien ook gewoon doordat dat station zo streng-modernistisch van bouw is, maar ik zag het als een gevangenis waar achter de deuren de kwellingen huisden waarin Richards me wilde betrekken. Ik voelde dat, en ik was bang. Maar als nú de angst komt, lijkt het of ik die kan observeren. Niet visueel, maar relationeel, een geladen wolk die in me oprijst en uitdijt in grillige golven, een gebeuren in mij, maar geen deel van mij, als zomaar iets wat gebeurt, en toen ging het over, en toen, nog voordat ik me

bewust werd van wat ik deed, had ik weer op het scherm gekeken, geglimlacht, en gezegd: ‘Weet je, Richards, het is zoals het is. Ik moet hangen,’ en toen verbrak ik de verbinding, rekende af en ging op in de menigte, een massa discrete gebeurtenissen gekleed in maatpak en zomers linnen, met koffers en smartphones bij zich, kijkend op polshorloges, kloppend op zakken naar kaartjes of sigaret, elk ergens anders verwacht dan hier, een gewoel van waaruit ik instapte in de Frecciarossa 9318, rijktuig 9, stoel 19D, waar ik nu zit te wachten op het begin van een dagtocht noordwaarts met de flitstrein naar Bologna, waar ik zal overstappen op een boemel om drie stations mee te rijden tot Modena, de stad waar ik, sinds gisteren, meen de ene man te zullen vinden die de laatste draad tussen mij en mijn verleden kan doorknippen.

Er is nog niemand anders in mijn groepje van vier stoelen komen zitten, iets wat ik vóór mijn behandeling zou hebben ervaren als een bevestiging van mijn diepgewortelde verdenking dat alle mensen mij verachten. Waarom verachten? Om allerlei redenen. Om elke willekeurige reden. Waarvan naar mijn overtuiging niet de minste was dat louter mijn aanwezigheid al afkeer wekte, alsof mij zien zoiets was als een onverhoedse blik op iemands abces. Daar leek ik op, dacht ik – een abces in de glimlach van de realiteit. Natuurlijk dacht ik niet dat ik eruitzag als een abces, maar dat was een deel van de lugubere grap: om mij heen hing een soort negatieve aura die ik bespeurde maar nooit zag. Op sommige dagen leek die niet onprettiger dan een grauw waas, maar op andere dagen, zoals vandaag – een dag waarop ik in alle hevigheid onder ogen zie hoe ik heb gefaald en overal een puinhoop van heb gemaakt en door eigen toedoen in deze situatie ben beland – dan *ziedde* ze als het wezenloze schijnsel van een insectenlamp. Maar zo voel ik me niet: ik zie vaag in het raam mijn rode baard en sproetige gezicht spiegelen en besef dat ik heel gewoon ben.

Tv'tjes boven het gangpad tonen onze route van Rome naar Bologna als een rode bies langs de laars met daarnaast een snelheidsmeter in

rust, op nul, en daarboven een klok die aftelt naar het vertrek. Terwijl de seconden verglijden, recht ik mijn wervelkolom, open mijn longen voor de gefilterde lucht en haal adem in een eenvoudig, gestaag tempo. Eenmaal, andermaal, vol aandacht totdat het ritme mijn maag en vervolgens mijn hoofd zo volkomen tot rust brengt dat ik er op mijn gemak naar kan gaan zitten kijken.

Uit de speakertjes klinkt een vooraf opgenomen boodschap, waarvan ik alleen het woord ‘Frecciarossa’ opvang, een naam die niet meer dan een naam voor me was tot gisteravond, toen ik lag te dommelen in het Ulrich-bed – één helft van mijn denken nog in deze wereld, de andere al op drift in de eerste droomloosheid – en een stem hoorde declameren: ‘De rode pijl,’ een frase zo buiten elke context dat ze overkwam als een bezwering uit het kosmische onbekende, bedacht ik, en ik liet me dieper in slaap zakken, niet beseffend dat het Annie was die dit zei, zittend in de verte aan de jarenvijftigsecretaire, nog gekleed voor het diner in black-on-black jeans en blouse en een groen zijden sjaal als kleuraccent, met haar schrift waarin ze haar repeterende pagina’s Italiaanse woordjes opschreef die ze door de dag heen oppikte, van elk noterend hoe en wanneer het bij haar was blijven hangen, een avondroutine die ze volhoudt sinds we ruim een week geleden in het land aankwamen – één uiting van haar streven de taal te leren dat ze heeft opgevat toen ze werd ingedeeld bij het ontwikkelteam voor een nieuw op AI gebaseerd talenstudiepakket van het bedrijf waar ze werkt. ‘Mijn opdracht is niet alleen om een taal te leren,’ had ze aanvankelijk over het project gezegd, ‘maar ook om op te letten hoe en wanneer ik die leer.’

Nu verzamelt ze zo fanatiek woordjes dat ze het soms uitschreeuwt als een vertaling in haar hoofd op zijn plaats valt, precies zoals gisteravond in het restaurant gebeurde toen we zwijgend het menu doornamen en zij uitbarstte: ‘Priesterwurger’, met zoveel kracht dat ik over-eind schoot op mijn stoel en om me heen keek. ‘*Strozzapreti*,’ vervolgde

ze op verstatietoon. ‘Ik herinner me *strozzare* van *Inspecteur Montalbano*. Wedden dat het klopt?’ Ze controleerde het op haar telefoon en keek lachend naar me op. ‘Ik wist het. *Strozzapreti* – “priesterwurgers” – een mooie naam voor een pasta,’ en pas toen begreep ik dat ze het over een type pasta op het menu had.

‘De rode pijl,’ hoorde ik opnieuw in het bed, onaards en krachtig, als een steekvlam aan de rand van de duisternis waaruit ik weglekte, maar toen opeens wist de nog wakkere helft van mijn brein het beet te grijpen en mij mee omhoog te tronen om Annie naar me te zien kijken vanaf de overkant van de kamer. ‘De rode pijl,’ zei ze voor de derde keer, ‘hoe laat gaat die?’ Ik knipperde enkel, niet zeker of ik wel wakker was. ‘De Frecciarossa,’ zei ze langzaam, lettergreep voor lettergreep. ‘De trein – hoe laat moet je er morgenochtend zijn? Je zet toch wel een wekker, hoop ik. Ik heb eigen plannen voor morgen, en daar past opstaan samen met jou niet in.’ Frecciarossa, ‘de rode pijl’ – op dat moment hielden in mijn halfbewuste toestand die twee op te bestaan in afzonderlijke talen en fuseerden ze, plotseling en voor altijd, in mijn eigen innerlijke taal. Een concreet fysiek gevoel, solide en glad, als zorgvuldig gezaagde en geoliede horlogeraadjes die voor het eerst in elkaar grijpen en in gang worden gezet. Heel aangenaam. Toen trok het tedere donker me de diepte in.

En nu ik het net via de luidsprekers boven me heb gehoord, zie ik het woord zweven in het voorste onbestemde van mijn bewustzijn, eerst ‘Frecciarossa’ en dan ‘de rode pijl,’ en dan is er alleen nog ‘pijl’, lichtend, geschreefd en zachtjes trillend als een magneet die uit zijn omtrek nieuwe woorden aanzuigt, waaruit een zin ontstaat, de zin die de Fysicus als de opening van zijn memoires heeft gekozen – de enige zin die hij me uitdrukkelijk heeft gevraagd op te nemen – een zin die hij al jaren als een soort leus gebruikt bij lezingen en interviews, een poort die zijn denken heeft geopend voor talloze drommen toehoorders, en die nu zijn levensverhaal opent: ‘De tijd is geen lijn met twee gelijk-

waardige richtingen; het is een pijl met verschillende uiteinden.’ En terwijl ik dit lees met mijn inwendig oog en het inwendig opzeg, voel ik het heden bewegen, dan verzachten, dan ontluiken als een bloem met heel lange bladeren die elk achterover krullen naar een punt dat me hierheen heeft gebracht.

HET BEGON MET EEN SUCCES. Succes met verhalen. Het is eigenlijk wel zo gepast – besef ik pas nu – dat ik een verhaal moet oprakelen om een eind te maken aan de hel die door verhalen is aangericht. De verhalen die me de das omdeden waren verhalen die ik geschreven heb. Ik was niet van plan om verhalen te schrijven. Mijn plan was altijd om te schilderen. Als kind was ik altijd de kunstenaar. Degene die kon tekenen, later degene die kon schilderen. Ik mocht op school het vak algebra laten vallen en in plaats daarvan wandschilderingen in de klaslokalen maken, en dat was belangrijk voor me, want ik was hooguit een gemiddelde leerling en hopeloos in wiskunde. Na mijn eindexamen ging ik naar een kunstopleiding in het noordoosten van het land, en daarna naar een academie voor mijn master. Toen verhuisde ik naar New York, want dat doet men dan, en huurde een te krap, te duur atelier in Bushwick, want dat doet men dan, en begon aan een weinig geslaagde schilderscarrière.

Ik schilder dolgraag. Ik mis het enorm. De fysieke arbeid, mijn voldoende atelierkieren, de aanblik van mijn verfvingers, vrienden die langskwamen, mijn bier opdronken en keken hoe ik schilderde, wat dan telde als werk én als sociaal leven. En toch heb ik, sinds die verhalen, nooit het gevoel gehad dat ik weer kon gaan schilderen. Ik heb nooit geweten waarom niet. Maar inmiddels – waarschijnlijk omdat ik eerlijker tegen mezelf ben sinds de behandeling – ben ik in staat om te zeggen dat ik er niets van terechtbracht. Zeker, als kind had ik talent,

maar in een staat als West Virginia is er niet veel voor nodig om talentvol te lijken. Daarna op de opleiding leerde ik aardig talentvol te *lijken* – ik zei de correcte dingen, loofde de juiste eigentijdse kunstenaars, hield mijn hoofd op de juiste manier scheef bij evaluaties, en – dit vooral – ik ontwikkelde een stijl die ‘de canonieke esthetiek bevraagt’. Het was een verdienstelijke act. Zelfs zo goed dat ik erin ging geloven. Maar net als in West Virginia komt het daar bij zo’n kunstopleiding ook niet zo op aan. En toen ik dat achter de rug had, verkocht ik wat hier en daar, bijna alles aan dezelfde gast, en sindsdien heb ik me vooral in leven gehouden als kunsttransporteur – schilderijen van geslaagde kunstenaars aan de muur hangen bij geslaagde New Yorkers. De jaren werden steeds magerder. In mijn laatste vijf jaar als schilder heb ik welgeteld twee werken verkocht. Dus erg welgegend is de schilderkunst me niet geweest, zou je zeggen. Maar helemaal waar is dat niet, want zonder het schilderen had ik Annie niet ontmoet.

Het was zes jaar geleden, in de nazomer van 2013, en Annie werkte in haar eerste techbaan bij een start-up in kunstmatige intelligentie met focus op avatars. Een kunstbroeder bracht me met haar bedrijf in contact over mogelijke digitale portretopdrachten. Ik schilderde geen portretten, niet eens zelfportretten – in geen geval zelfportretten, die heb ik nooit kunnen schilderen – al zei ik dat natuurlijk niet tegen ze. Ik koos voor de afspraak met gratis koffie bij een steriele Scandinavische koffietent vlak bij mijn atelier. Annie was de contactpersoon.

Ik was ruim op tijd en wachtte aan een van de lage Deense tafels, krabbelend in mijn schetsboekje, en ik probeerde eruit te zien zoals ik dacht dat een techneut zou willen dat een kandidaat-grafisch ontwerper eruit zou zien: productief, geconcentreerd, gedoucht. En hoewel mijn gewone dagelijkse kleding, een verfbesmeurde Carhartt werkbroek en een T-shirt vol gaten, volkomen geaccepteerd was in die noordelijke hoek van Kings County, droeg ik die dag een verfvrije combinatie. Waarom er schoongewassen uitzien als ik die opdracht toch niet